

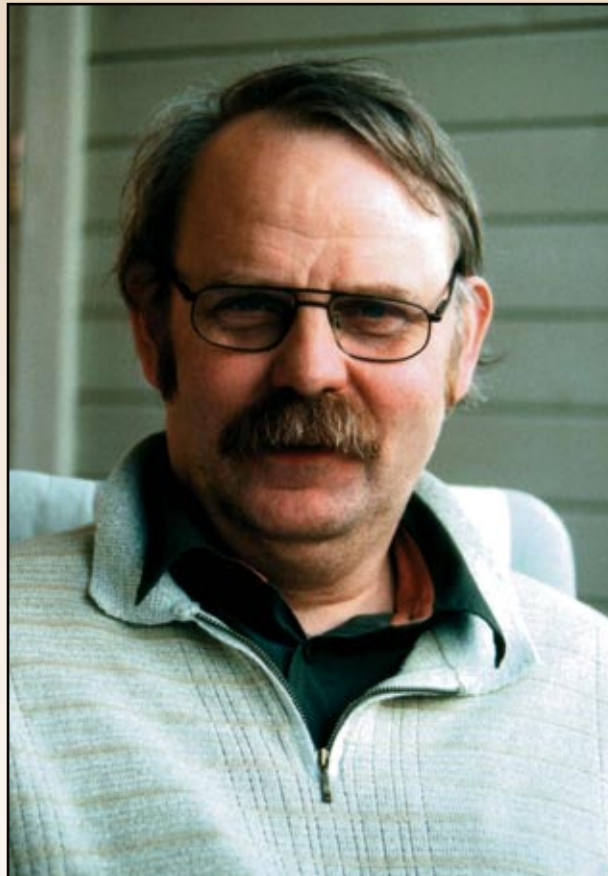

För nybörjare

I bigården

och veteraner

Det är med viss vanda jag har åtagit mej att skriva årets månads-spalt "för nybörjare och veteraner". Detta med tanke på alla duktiga biodlare som skrivit tidigare. Så mitt första råd blir att ni läser dom en gång till om ni har möjlighet till det. Det jag kan göra är att beskriva min biodling och min utrustning och förklara varför jag har det så.

Biodlingen har tagit en allt större del av min tid sedan starten 1978. Intresset har utvecklats från att bara vara tillfredsställelsen av att höra surret av bina i fruktträden om våren, till att bli en del av min försörjning. Även det ideella engagemanget i distriktsstyrelsen, lokalföreningen, drottningodlarklubben och Västgöta Honung ek. för är stimulerande och erbjuder många utmaningar. En del av charmen med biodlingen är att man kan börja under enkla former men att utvecklingsmöjligheterna är nästan obegränsade.

Mitt första samhälle

Min biodling började 1978 med ett samhälle, men på våren -79 hittade jag drottningen död på snön framför kupan. Min mentor, Folke Andersson i Väring, tillkallades och han konsta-

Jag gör det utan att göra anspråk på att det är det enda rätta.

Om mina metoder är något ålderdomliga kan det möjligtvis bero på ett intresse för antikvariska böcker och på att i närheten finns i mitt tycke Sveriges bästa antikvariat, Böckernas Hus i Tidans där biodlarlitteraturen räknas i hyllmeter.

När jag var nybörjare var jag ibland irriterad över att man fick så olika svar på biodlarfrågor beroende på vem man frågade. Och så alla dessa profeter som uttalade sej tvärsäkert om allt möjligt utan att ha, som jag tyckte, vetenskapliga bevis. Nu är jag rädd för att jag blivit en sådan själv, som har en massa åsikter jag inte kan belägga vetenskapligt. Men jag har resignerat och insett att biodling inte är en exakt vetenskap.

terade att samhället var viselöst.

– Hör du du, sa han, du borde nog ha några fler samhällen.

Det tyckte jag var ett dåligt råd eftersom jag inte ens kunde sköta ett. Så småningom förstod jag att han menade att om jag hade tillräckligt många samhällen skulle jag inte ha tid att störa dom så mycket att de tog skada av det. Jag hade naturligtvis varit nyfiken lite för tidigt och lyft på täckbräderna och någon yngelram för att kolla.

Botten består av en formplyfskiva med trälistor, 45 mm höga 34 mm breda (standard i bygg-handeln). Löstagbar baklist med ventilationsspringa och ett rack för att förhindra vildbygge under ramarna.

Biodlingen är viktig

Nu har jag ca 80 bisamhällen och är också aktiv på olika sätt i biodlardistrikten, så biodlingen utgör en viktig del i mitt liv.

Min kupbotten

Mina kupor består av en botten av enkelt slag, efter en modell från Kilions bok "Honey in the comb". Den är något modifierad så att den går att öppna bakåt för att lägga in varrogaller eller behandla med myrsyra. Ett löst rack för att förhindra vildbygge undertill ingår. Det ska egentligen tas bort på hösten men det blir inte alltid gjort. Det är inte en idealisk botten för där samlas ibland fukt om det är många döda bin.

En flusterkil som hindrar möss komma in på vintern och som kan användas till avläggare så att de lättare kan försvara ingången hör också till. På sommaren, till starka samhällen tror jag det är bra med ett stort fluster som underlättar ventilationen. När jag hade

vanliga bottnar brukade jag bräcka upp täckskivan och lägga emellan en liten sten eller en pinne. Om bina hänger utanför på flustret är det för trångt och/eller för dålig ventilation. Om det är glesare mellan bina inne i kupan underlättas naturligtvis ventilationen.

Yngellådorna

Som yngelrum används en 10 ramars Langstrothlåda, på sommaren kompletterad med en $\frac{3}{4}$ låda, samma som skattlådorna. Tidigare använde jag $\frac{3}{4}$ -lådor även som yngelrum, två på vintern och tre på sommaren. Det finns fördelar med det, t.ex. vaxbytet, man

sätter till en ny låda varje vår och tar bort en gammal på hösten.

Att jag gick över till hel Langstroth beror mest på att jag tror det kan underlätta behandlingen av varroa när samhället sitter på en låda. (se SJV:s broschyr varroabekämpning med ekologiska metoder)

Mina hellådor är av cellplast, de är formstabila och har säkert bra isolering, men jag tycker hållbarheten är dålig. Att hackspettarna hackar och mössen gnager kan jag acceptera, men jag tycker inte att bina ska kunna gnaga på materialet. Men kanske är det för att jag kombinerar med 20 mm trälådor och då blir det lätt så att ljuset sipprar in i skarven mellan lådorna. Det sägs att de senare utförandena är bättre, jag hoppas det.

Ramarna

Ramarna är trådade vågrät och mellanväggarna fastlödda i överkanten. Trådarna tycker jag behövs, inte för styrkan utan för att hålla mellanväg-

Det finns inga fönster i paviljongen, istället fälls övre delen av långsidorna ut för att ge ljus under arbetet. Lägg märke till att man går på marken men att bina står så högt att det blir luftigt under.

Ett krav på uppställningsplatsen är att bilen kommer nära, det sparar många steg och gör så att bilradion hörs.

garna fixerade innan de är utbyggda. Jag använder inte några avståndsstift av något slag, så kanske blir ramarna omilt behandlade ibland. En viktig detalj är den smala underlisten, jag återkommer till det under kapitlet svärmkontroll och vaxhantering.

Skattlådorna

Skattlådorna är av trä, vanliga brädfodringsbräder 20x170 mm i gran. De kan ibland bli lite skeva, det blir ju gran, men det brukar rätta till sej bara det blir rejält med honung ovanpå. Dom är billiga och dom är hållbara.

Paviljonger

Mina bin är uppställda på 6 platser i enkla paviljonger. Varje paviljong rymmer 16 samhällen och kan beskrivas som ett växelflak som går att flytta med traktor och hemgjord kärra. Paviljongen är inte avsedd att flyttas med bin i men det går om man tar det försiktigt. Paviljongerna är bra för jag kan arbeta i skydd för regn men också för sol, och när jag vid skattning borstar av bina framför flustret

inne i paviljongen så hamnar de inte på marken.

Bin är inte marklevande djur så om man har ambitionen att bina ska leva naturligt borde kuporna sitta uppe i träden. Det är ju inte realistiskt men jag tycker man ska sörja för en god luftväxling under kuporna. Risken för att hitta Clostridium Botulinus-bakterier i honung är mycket liten. I Sverige har det väl aldrig hänt? Men i USA har det förekommit och där ställer man ofta kuporna direkt på marken och använder biblåsare vid skattning. Om det finns ett samband vet inte jag (obs. en av mina obevisade teser).

Uppställningsplatsen

Uppställningsplatsen är viktig av många skäl. Det viktigaste för skörden är nog naturtypen. Jag föredrar ett varierat odlingslandskap. Oljeväxter har jag sällan och de bin som står i ren skog brukar ge sämre skörd. År 2004 var väldigt dåligt.

Jag har egentligen bara två krav på en uppställningsplats som inte är förhandlingsbara. Det måste gå att ta

sej dit med bil, och bina får inte stå i vägen för någon. Det senare är mycket viktigt för min och mina biodlarkollegerors goodwill.

Många människor är rädda för bin, om det är befogat eller ej har ingen betydelse, vi ska ändå ta det på allvar. Om de ska stå åt öster eller väster har jag ingen åsikt om. Men det bör vara lå, men ändå öppet. Gärna lite högt så att kall och fuktig luft rinner undan. Men det innebär ju att tungt lastade dragbin på hemväg får uppförsbacke, det kanske vore bättre om de kunde glidflyga neråt?

Hembigården

Hembigården består mest av bin för drottningodling, avläggare och kanske något annat svagt samhälle som jag inte riktigt vet vad jag ska göra med.

En bigård används som parningsplats och tanken är att jag där bara ska ha så bra samhällen att de får producera drönare, Men på grund av platsbrist blir det inte alltid så.

Utrustning

Nybörjare frågar ofta om utrustning. När det gäller kupor och rammått tycker jag det duger med begagnat de första åren tills man fått erfarenheter som kan ligga till grund för inköp. Men en bra skyddsutrustning ska man ha. Det finns skyddsdräkter som är helt bitäta och ändå luftiga nog att arbeta i, men de kostar.

Jag använder nästan alltid handskar bl a därför att om man tar av sej dom så är man ren om händerna om man t ex ska klippa en drottningvinge. Arbetet ska ske tryggt och säkert, för ilska bin kan alla råka ut för ibland.

Säsongen började förra året

Egentligen borde nybörjarspalten börja i juli eller augusti för det är dom äggen som lades då som är bin i kupan nu. Hur var det? Var det ett bra pollendrag i höstas eller regnade det så bina satt inne och svalt. Det var då grunden lades för årets säsong. Vi återkommer till det.

Vintertid

Vintern bör man använda till utbildning och materiellvård. Det är inte så kul att stå och tråda ramar när det är fullt drag. Man kan beräkna att det behövs minst 40 ramar per samhälle om man har lågnormal, och därtill material för att göra avläggare och ta in svärmar. Hur mycket är svårt att säga, men att 25% av samhällena vill svärma är inte orimligt.

Rensningsflykten

Rensningsflykten bör vara avklarad senast i mars här i norra Västergötland. Efter den kan man göra rent bottnarna. Det kan ligga många döda bin och annat skräp på bottnen så det tycker jag man kan hjälpa bina med.

Det går att se var bina är genom plasten, men bina ska inte störas i onödan vid denna tid så var försiktig.

De städar visserligen ut själva så småningom men det brukar bli lite kvar i hörnen.

Man kan få en del information av att se på vinternedfallet. Det bästa är om det är ett fåtal torra döda bin och några ränder av vaxsmulor på botten. Men skulle det vara mycket döda bin behöver det inte vara katastrof, det kan vara gamla bin som inte kunde slita ut sej i höstas på grund av dåligt väder och därför kom med i vinterklotet.

Bottenrengöring

Bottnarna kan göras rena med vatten och soda eller skrapas och brännas. Man bör vara noggrann eftersom det innebär att bottnarna flyttas mellan olika samhällen så att sjukdomar kan spridas.

En fördel med att byta bottnar är att när man lyfter yngelrummet får man en uppfattning om tyngden och hur mycket foder som finns kvar. Tänk på att det är nu när yngelsättningen börjar som det går åt foder.

Stödfodring?

Bina bör nu ha minst två fulla Langstrothramar, ca 5 kg kvar. Om

de inte har det blir det besvärligt. Det går att ta en foderram från ett samhälle som har överskott och sätta till. Och det går att sprätta upp en apifondapåse och lägga den ovanpå ramarna, förutsatt att vädret är så varmt att bina kan förflytta sej i kupan.

När vädret blir varmare så att bina kan flyga går det att ge en ramfordrare med strösocker eller en giva flyttande foder. Gör för all del anteckningar redan från början om du har mer än ett par samhällen. Det är så lätt att förväxla samhällena.

Första genomgången får vänta

Någon riktig genomgång av samhället ska inte göras så här tidigt, då kan det gå som för mitt första samhälle. Men om man har genomskinlig byggplast som täckning kan man se var biklungan är och ytterst försiktigt vika upp plasten vid sidan av för att ev. byta en ram. Detta görs bara i nödfall om man är övertygad om att de i annat fall skulle svälta ihjäl. □